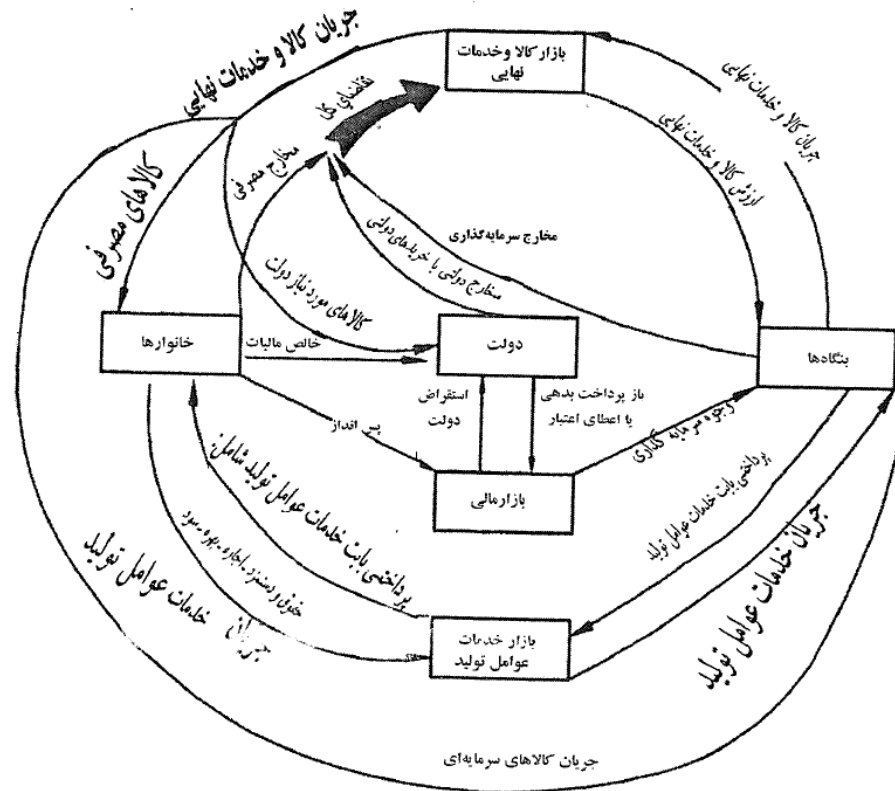

اقتصاد کلان

جلسه سوم

مدل سه بخشی :

فروض اساسی مدل:

1- تجارت با دنیای خارج وجود ندارد

2- عرضه و تقاضای تک تک کالاها را سیستم قیمت ها هماهنگ می کند .

توجه: تنها منبع درآمد دولت مالیات ها است که آن را فقط از خانوارها می گیرد و دولت به تولید کالا و خدمات نمی پردازد .

بودجه دولت شامل دریافت ها و پرداخت های دولت می باشد.

دریافت ها شامل مالیات (T) می باشد .

پرداخت های انتقالی: آن دسته از پرداخت های دولت که بلاعوض می باشد که در قبال آنها کالا یا خدمتی دریافت نمی کند .

مخارج دولت : آن دسته از پرداخت های دولت که در قبال ارائه کالا و خدمات صورت می گیرد .

پرداخت ها

مالیات ها (T) : عبارتست از تمامی وجوهی که توسط دولت به طرق گوناگون از بخش بنگاه ها و خانوارها گرفته می شود. (در اینجا فرض کردیم فقط از خانوارها مالیات گرفته می شود).

اگر از مالیات ها پرداخت های انتقالی را کم کنیم خالص مالیات بدست می آید که با NT نشان داده می شود

اگر از درآمد ملی ،خالص مالیات ها را کم کنیم آنچه برای خانوارها باقی می ماند درآمد قابل تصرف است که با YD نشان می دهیم .

با توجه به اینکه ضرورتی ندارد خالص مالیات ها و مخارج دولتی همواره برابر باشند مفاهیمی تحت عنوان مازاد ، توازن یا کسری بودجه مطرح می شود .

مازاد بودجه (BS) عبارتست از تفاوت بین خالص مالیات ها و هزینه های دولت (G) است.

$$BS = NT - G$$

$$BS > 0$$

$$NT > G$$

مازاد
بودجه

$$BS < 0$$

$$NT < G$$

كسرى
بودجه

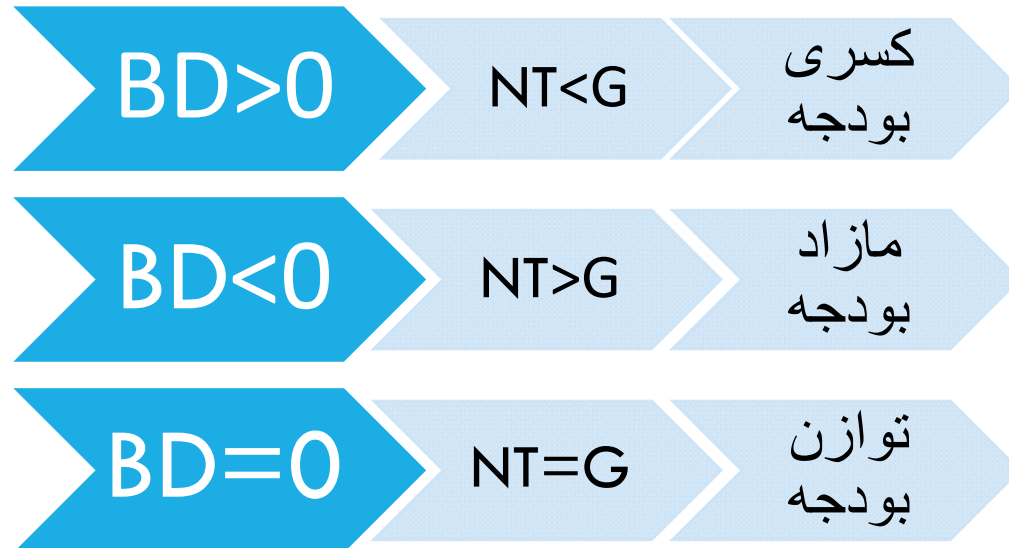
$$BS = 0$$

$$NT = G$$

توازن
بودجه

البته می توان به جای فرمول مازاد بودجه ، فرمول کسری بودجه را نوشت:

$$BD = G - NT$$

وقتی که توازن بودجه وجود داشته باشد خالص مالیات ها صرف مخارج دولتی می شود و در این حالت انتظار می رود پس انداز نیز صرف سرمایه گذاری برنامه ریزی شده گردد. وقتی کسری بودجه وجود داشته باشد چون خالص مالیات ها کمتر از مخارج دولتی است بخشی از پس انداز خانوارها توسط دولت قرض گرفته می شود که با فلش استقراض دولت در نمودار نشان داده شده است .

وقتی که مازاد بودجه وجود داشته باشد چون خالص مالیات ها از مخارج دولتی بیشتر است ، دولت مازاد بودجه خود را صرف بازپرداخت قرض های قبلی و یا در صورت عدم وجود قرض قبلی صرف اعطای اعتبار به سرمایه گذاران خصوصی می نماید و بدین جهت مازاد بودجه دولت با پس انداز در اختیار بنگاه ها قرار می گیرد تا برای سرمایه گذاری برنامه ریزی شده مورد استفاده قرار گیرد .

از طرف دیگر در جریان دایره وار تولید و درآمد ملی بنگاه ها کالاها و خدمات نهایی تولید کرده اند که از طریق بازار کالاها و خدمات نهایی بخشی از آن را به خانوارها (برای نیاز مصرفی) ، بخشی را به سایر بنگاه ها (برای انجام سرمایه گذاری) و بخش دیگر آن را به دولت (برای نیاز های دولت) می فروشند و در مقابل پرداخت هایی توسط خانوارها (مصرف یا مخارج مصرفی) ، بنگاه ها (مخارج سرمایه گذاری برنامه ریزی شده) و دولت (مخارج دولتی) صورت می گیرد .

تعادل در مدل سه بخشی :

شرط تعادل : $y^d = y^s$

در این مدل : $C + S + NT = C + I + G$

مصرف از دو طرف رابطه حذف می شود و تعادل به صورت زیر:

$$S + NT = I + G$$

در مدل سه بخشی جمع پس انداز و خالص مالیات را نشت یا تراوش می گویند زیرا سبب خارج شدن یک جریان پولی از چرخه اصلی می شود. جمع سرمایه گذاری برنامه ریزی شده و مخارج دولت را تزریق می گوئیم زیرا سبب وارد شدن یک جریان پولی به چرخه اصلی می شوند.

عدم تعادل و علت آن :

همانند مدل دو بخشی در اینجا هم دو حالت عدم تعادل وجود دارد :

$$1\text{-اضافه عرضه: } y^s > y^d$$

$$\text{در این حالت: } S + NT > I + G$$

علت این است که بخشی از پس انداز و خالص مالیات تبدیل به سرمایه گذاری برنامه ریزی شده و مخارج دولت نشده است لذا در این حالت $I_{pp} > 0$ می شود و بخشی از کالاها و خدمات نهایی به فروش نرفته و به موجودی انبار افزوده می شود که به عنوان یک علامت به تولید کنندگان حکم می کند یا تولید را کاهش دهند یا قیمت ها را کاهش دهند و یا ترکیبی از هر دو را. این وضعیت تا جایی ادامه می یابد که عرضه و تقاضا با هم برابر شوند.

2- اضافه تقاضا : $y^s < y^d$

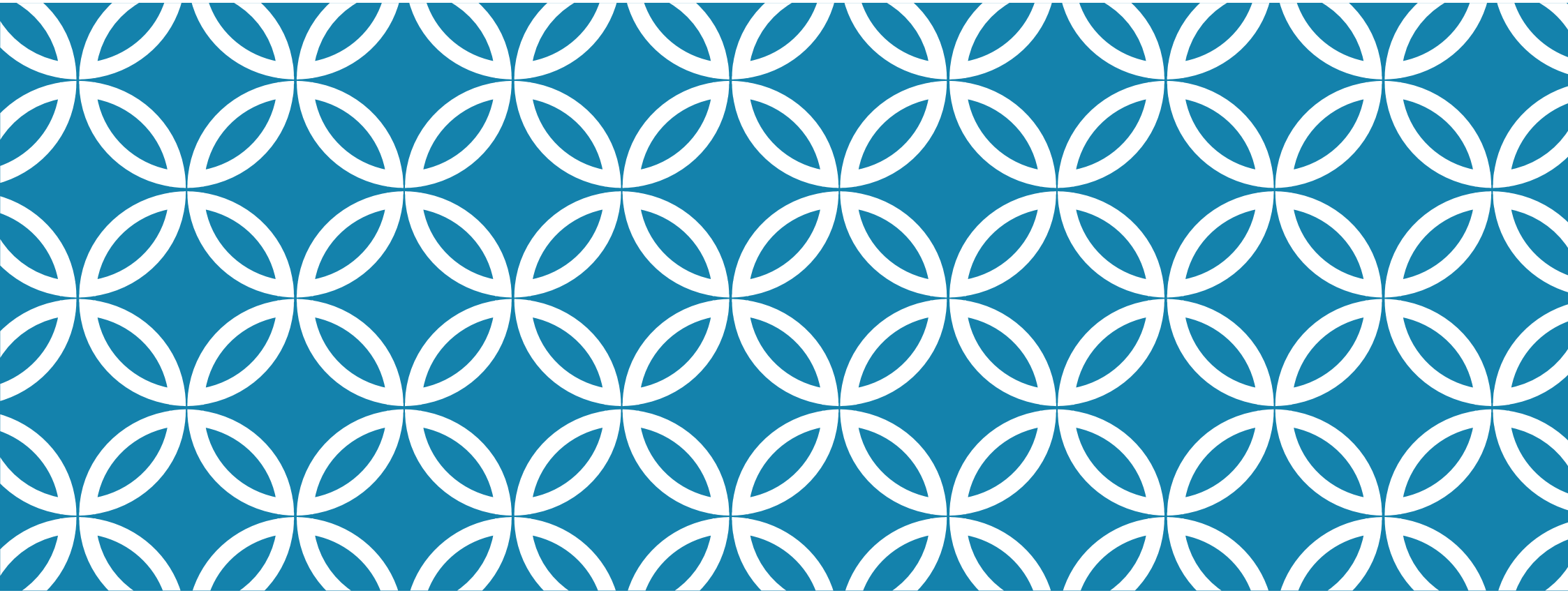
در این حالت : $S + NT < I + G$

علت این است که بیش از پس انداز و خالص مالیات ، سرمایه گذاری برنامه ریزی شده و مخارج دولتی وجود داشته است در نتیجه تزریقات از نشت ها بیشتر می باشند و $I_{pp} < 0$ بدان معنی که اضافه تقاضا با کاستن از موجودی انبار به طور موقت پاسخ داده می شود . این به عنوان یک علامت به تولیدکنندگان حکم می کند که یا تولید را افزایش دهند یا قیمت ها را افزایش دهند یا ترکیبی از هر دو مورد را .

سایت دروس و مقالات دانشگاهی

www.utilepaper.com

پایان جلسه سوم |